

ZARZĄD

PREZES

Andrzej Płonka
POWIAT BIELSKI (woj. śląskie)

WICEPREZESI

Jan Grabkowski
POWIAT POZNAŃSKI

Jerzy Kolarz
POWIAT BUSKI

Adam Krzysztoń
POWIAT ŁANCUCKI

Krzysztof Lis
POWIAT SZCZECINECKI

Andrzej Nowicki
POWIAT PISKI

Andrzej Potępa
POWIAT BRZESKI

Sławomir Snarski
POWIAT BIELSKI (woj. podlaskie)

Zbigniew Szumski
POWIAT ŚWIEBODZIŃSKI

CZŁONKOWIE

Artur Adamski
POWIAT PŁOŃSKI

Sebastian Burdzy
POWIAT ŚREDZKI

Robert Godek
POWIAT STRZYŻÓWSKI

Mirosław Graczyk
POWIAT TORUŃSKI

Ewa Janczar
MIASTO NA PRAWACH POWIATU
m.st. WARSZAWA

Jan Kaluszkiewicz
POWIAT CIECHANOWSKI

Janusz Mielczarek
POWIAT ŁĘCZYCKI

Artur Pizoń
POWIAT JANOWSKI

Radosław Roszkowski
POWIAT PRUDNICKI

Piotr Rzeszotarski
POWIAT SIERPECKI

Marek Szczepański
POWIAT CHOJNICKI

Waldemar Trelka
POWIAT RADOMSKI

KOMISJA REWIZYJNA

PRZEWODNICZĄCY

Andrzej Szymanek
POWIAT WIERUSZOWSKI

Z-CA PRZEWODNICZĄCEGO

Artur Maruszczak
POWIAT KĘDZIERZYŃSKO-KOZIELSKI

Bogdan Zieliński
POWIAT WYSOKOMAZOWIECKI

CZŁONKOWIE

Piotr Babicki
POWIAT STARACHOWICKI

Leszek Bajon
POWIAT ŚLUBICKI

Artur Bieliński
POWIAT ZGORZELECKI

Zdzisław Gamański
POWIAT CHEŁMIŃSKI

Sebastian Szaleniec
POWIAT BĘDZIŃSKI

Dariusz Szustek
POWIAT ŁUKOWSKI

DYREKTOR BIURA

Rudolf Borusiewicz

Or.A.0531/134/25

Warszawa, 17 czerwca 2025 roku

Szanowna Pani
Aleksandra Gajewska

Sekretarz Stanu

w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Szanowna Pani Minister,

w nawiązaniu do spotkania konsultacyjnego ze stroną samorządową dotyczącego założeń nowelizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jakie miało miejsce w dniu 9 czerwca 2025 r. przekazuję uwagi Związku Powiatów Polskich do proponowanych zmian oraz samego trybu konsultacji.

1. Podstawowym zastrzeżeniem zarówno do przedstawionej na spotkaniu prezentacji założeń jak i wypowiedzi przedstawicieli Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej jest brak informacji o skutkach finansowych wdrożenia zmian oraz planowanej partycypacji budżetu państwa w tych kosztach. Brak takiej informacji nie pozwala na rzetelną ocenę skutków wdrożenia zmian, a samodzielne zgromadzenie takich informacji nie jest możliwe w terminie w jakim oczekiwali Państwo odniesienia się do przedstawionych propozycji. Pobieżna analiza proponowanych zmian prowadzi jednak do wniosku, że będą niosły za sobą stały wzrost wydatków po stronie powiatów. Sugestia, że finansowanie planowanych zmian miałyby się ograniczyć ze strony resortu do kilkuletniego programu wsparcia jest ze strony powiatów nie do zaakceptowania. Taki sam błąd popełniono w 2011 r. kiedy przyjmowano ustawę. Skutki systemowe tamtej decyzji odczuwane są do dzisiaj i z każdym rokiem narastają. Podkreślamy również, że obecny system finansowania powiatów nie pozwala na zwiększenie wydatków ani w obszarze pieczy zastępczej ani w żadnym innym zadaniu publicznym. Nowa ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego nie gwarantuje stabilności finansów powiatowych jednostek samorządu terytorialnego.

Większość powiatów ziemskich, aby mieć minimalny uzysk na wejściu w życie nowej ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego otrzymała kwotę potrzeb uzupełniających z rezerwy dochodów. Waloryzacja tej kwoty będzie miała co prawda miejsce ale jedynie o wskaźnik inflacji.

2. Krytycznie odnosimy się do zniesienia partycypacji gminy w kosztach pobytu dziecka w rodzinach spokrewnionych. W rodzinach zastępczych spokrewnionych przebywa ok. 30 tys. dzieci (ok. 40%). Brak jakiegokolwiek partycypacji gmin w kosztach pobytu w rodzinach zastępczych spokrewnionych spowoduje zupełny brak zainteresowania pracą z rodziną biologiczną. Nowe zadanie dedykowane gminom w zakresie poszukiwania i wspierania rodzin zastępczych spokrewnionych miałoby sens gdyby krąg krewnych dziecka mogących sprawować tę funkcję był szerszy niż obecnie. W sytuacji gdy rodzicami zastępczymi spokrewnionymi mogą być tylko dziadkowie i rodzeństwo możliwości poszukiwania chętnych do pełnienia takich funkcji są ograniczone. Sądy rodzinne i tak z założenia w pierwszej kolejności sprawdzają, czy w kręgu najbliższej rodziny są osoby gotowe do podjęcia się funkcji rodziny zastępczej spokrewnionej. Można spodziewać się, że gminy nie będą zainteresowane przyznawaniem dodatkowych świadczeń fakultatywnych dla wybranych rodziców zastępczych spokrewnionych ponieważ z oczekiwaniem otrzymania takiego świadczenia wystąpią wszystkie pozostałe rodziny, w tym te które obecnie pełnią funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej.

3. Odnosząc się do wprowadzenia obligatoryjności zatrudnienia w każdej gminie asystenta oraz wprowadzenia dla tej grupy zawodowej dodatkowych uprawnień, w pierwszej kolejności należałoby przeprowadzić pogłębioną ewaluację instytucji asystencji realizowanej obecnie przez gminy i jej skuteczności w zakresie zahamowania liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej. Patrząc wyłącznie na statystyki z ostatnich lat, oraz porównując je z danymi sprzed wprowadzenia zawodu asystenta można odnieść wrażenie, że skuteczność ta jest znikoma. Proszę zatem o informację, czy MRPiPS taką ewaluację przeprowadziło, a jeżeli tak proszę o udostępnienie jej wyników.

W proponowanych rozwiązaniach, poza polepszeniem sytuacji zawodowej asystentów, brakuje rozwiązań pozwalających na poprawę skuteczności pracy z rodziną i pomocy dziecku w środowisku rodzinnym. Nadal nie we wszystkich gminach funkcjonują placówki wsparcia dziennego, pomimo iż jest to zadanie obligatoryjne gminy i mają one możliwość finansowania takich placówek ze środków pochodzących z zezwoleń na sprzedaż alkoholu.

4. Odnosząc się do idei powołania Pozarządowego Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej, z uwagi na fakt, że to powiaty mają pokrywać koszty jego funkcjonowania konieczne jest wprowadzenie rozwiązań limitujących wysokość kosztów utrzymania dzieci w pieczy zastępczej. Proponujemy, aby koszty utrzymania jednego dziecka w pieczy zastępczej były wyliczane jako średnia kosztów utrzymania dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie kraju w roku poprzednim powiększana o wskaźnik inflacji w podziale na pieczę zastępczą niezawodową i zawodową (ta w podziale na typy rodzin i rodzinnych domów dziecka) + % kosztów obsługi zadania pozostający w korelacji z kosztami jakie obecnie ponoszą powiatowe centra pomocy rodzinie. Ponadto, jeżeli celem nowelizacji jest realne zwiększenie liczby dzieci przebywających

w pieczy rodzinnej, w ustawie powinno być wprowadzone ograniczenie w zakresie przepływu funkcjonujących rodzin zastępczych do pozarządowego organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

5. Nie sprzeciwiamy się zawieraniu umów na czas nieokreślony, niemniej jednak w ustawie powinny być określone jasno warunki rozwiązywania takiej umowy. Ponadto postulujemy, aby była możliwość zawierania pierwszej umowy nadal na czas określony.

6. Nie kwestionujemy zasadności wprowadzenia możliwości pracy dla rodzica zastępczego zawodowego pobierającego wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niemniej jednak sygnalizujemy, że takie rozwiązanie może zwiększyć presję na zatrudnianie dodatkowych osób do pomocy. Skutki wprowadzenia zmian w tym zakresie powinny być oszacowane w OSR do projektu ustawy.

7. W przypadku wprowadzenia nowego typu rodzin zastępczych specjalistycznych dedykowanych dzieciom będącym ofiarami przemocy seksualnej, zwracamy uwagę na konieczność zachowania w poufności tej informacji dla organizatora rodzinnej pieczy zastępczej i sądu, tak aby uniknąć stygmatyzacji dzieci w środowisku rówieśniczym.

8. Odnośnie zmian w zakresie uprawnień rodziców zastępczych w odniesieniu do dziecka tj. art. 112(1) Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, popieramy kierunek proponowanych zmian, jednocześnie jednak wnosimy o wprowadzenie jednoznacznych zapisów w zakresie prawa rodzica zastępczego do dysponowania wizerunkiem dziecka. Obecnie organizatorzy zderzają się z przypadkami publikacji wizerunku dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w mediach społecznościowych, niejednokrotnie w sytuacjach i okolicznościach mogących naruszać prawo do prywatności dzieci.

9. W odniesieniu do propozycji uzyskania pierwszeństwa w dostępie dzieci do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, postulujemy o rozszerzenie również o dzieci przebywające w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

10. Odnośnie skrócenia do maksymalnie 12 miesięcy terminu na złożenie do właściwego sądu wniosku o wszczęcie postępowania o wydanie zarządzenia wobec dziecka celem uregulowania jego sytuacji prawnej, kierunkowo zmianę oceniamy pozytywnie niemniej jednak sygnalizujemy, że konieczne jest jednoznaczne doprecyzowanie bądź w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej bądź w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym jakiego działania oczekuje się od sądu i w jakim terminie. Częstość zdarza się, że sądy sam fakt umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej uznają za uregulowanie sytuacji prawnej dziecka.

11. Propozycje wprowadzenia rodziny opiekuńczej zostały przedstawione dosyć lakonicznie. Jeżeli propozycja ta jest zbieżna z propozycją zawartą w projekcie ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (UD513), to aktualne pozostają uwagi zgłoszone do tej propozycji przez Związek Powiatów Polskich na etapie konsultacji tamtego projektu.

12. W przypadku zlecenia prowadzenia placówek opiekuńczo-wychowawczych organizacjom pozarządowym, obowiązek finansowania również niezajętych miejsc powinien dotyczyć umów zawartych po

dniu wejścia w życie ustawy. Ponadto zwracamy uwagę, że koszt niewykorzystanego miejsca jest inny niż koszt miejsca zajętego, stąd ustawa powinna uwzględniać możliwość proporcjonalnego zmniejszenia wynagrodzenia należnego organizacji pozarządowej.

13. Odnośnie procesu usamodzielnienia postulujemy uruchomienie funduszu wsparcia (źródłem finansowania mógłby być Fundusz Pracy) dla uzdolnionej młodzieży opuszczającej pieczę zastępczą, co ułatwiłoby tym osobom kontynuowanie nauki.

Z poważaniem

Prezes Zarządu
Związku Powiatów Polskich
Andrzej Płonka